
Državni izpitni center

M 0 9 2 5 0 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 27. avgust 2009

SPLOŠNA MATURA

Splošna navodila zunanjim ocenjevalcem

1. Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisani moderirani odgovori za posamezen izpitni komplet.
2. Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se odgovor ovrednoti z nič (0) točkami.
3. Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni kandidatovi popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.
4. Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.
5. Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.
6. Pri vprašanjih višje ravni (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilni odgovor se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

IZPITNA POLA 1 (Obča geografija – Izbrane regije)

A1 – OBČA

1. Reakcijo prsti / kislost prsti / bazičnost prsti / kislost ali bazičnost prsti.
1 točka
2. Matična osnova (podlaga) / kamninska podlaga.
Vpliv reliefa: Toplejše in sušnejše prsti na prisojaj. / Vlažnejše in hladnejše prsti na osojaj. / Plitvejšje, sušnejše prsti z večjim deležem skeleta na strmih pobočjih. / Vlažnejše in debelejšje prsti na ravninah, v dolinah, kotlinah, kraških kotanjah. / Vertikalna conalnost prsti zaradi spreminjanja podnebnih razmer z nadmorsko višino (v višjih nadmorskih višinah je prst hladnejša, praviloma tanjša, manj rodovitna).
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
3. *Profil prsti:* Navpični prerez skozi prst, od površja do matične podlage.
Horizont prsti: Večinoma je vodoravna plast v profilu (ki se od drugih horizontov loči po barvi in drugih lastnostih).
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
4.

<i>Tip prsti</i>
černozjom / črna prst / kastanozjom / kostanjeva prst
kambisol / kambična prst / rjava prst / rjava gozdna prst / gozdna rjavica
feralsol / feralitna prst / rdečkasta prst vročih predelov / rdečkastorumena prst vročih predelov

Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.
5. Prst je svetle barve, ker vsebuje zelo malo humusa (organske snovi) oziroma humusa praktično ni. / V puščavah ni rastlinstva oziroma je to zelo skromno, zato je v prsti malo ali nič humusa. Ob pretiranem in nepravilnem namakanju se lahko puščavska prst zasoli. / Nepravilno namakanje v puščavskem podnebjju zaradi velikega izhlapevanja povzroči zasoljevanje prsti.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

A2 – OBČA

6. Graf 1
Prednost: Ekološko manj škodljiva kakor premog / enostavnejše pridobivanje / lažji transport / nižja cena transporta / višja energijska vrednost / višji zaslužek, dobiček.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
7. *Obnovljivi energijski vir:* Hidroenergija / vodna energija / energija tekočih voda / energija rek.
Slabost: Visoki stroški gradnje / veliki stroški gradnje jezov ali akumulacije / velik poseg v ekosistem / potopitev obsežnih območij zaradi akumulacije / dvig podtalnice / ogrožene rastlinske in živalske vrste / zaradi obsežnih akumulacij se morajo seliti ljudje / akumulacijska jezera reke zasipavajo / zaradi akumulacije sprememba lokalnega podnebjja / več megle.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
8. *Krivulja A:* premog.
Krivulja B: jedrska energija / atomska energija / nuklearna energija / uran / uranova ruda.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
9. To so redko poseljena območja / na teh območjih so manjše potrebe po energiji / na teh območjih prevladujejo gospodarsko slabše razvite države / večina držav nima sredstev za gradnjo dragih energetskega objektov.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

10. *Obdobje*: čas industrijske revolucije.
Pojasnitev: prvotna industrija je bila energetsko zelo potratna / razvijale so se predvsem panoge težke industrije / prevoz premoga je bil drag / tedaj še ni bilo možnosti uporabe električne energije ali nekatere industrijske panoge danes niso tako energetsko potratne / več je lahke industrije / transport energijskih virov je cenejši / elektriko je mogoče prenašati na velike razdalje / zaradi uvoza surovin je veliko industrijskih obratov ob obalah.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

B1 – SVET

11. NE, DA, DA
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
12. Geografska širina / oddaljenost od ekvatorja / lega v različnih toplotnih pasovih.
1 točka
13. A – iglasti gozd / tajga / borealni gozd
B – puščavsko rastlinstvo / polpuščavsko rastlinstvo
C – tropski deževni gozd / vlažni tropski gozd
D – listnati gozd / listopadni gozd / mešani gozd
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.
14. *Oblika kmetijstva*: namakalno poljedelstvo / namakalno kmetijstvo.
Pojasnitvi: kmetijstvo povzroča izčrpavanje prsti / zaradi namakanja prihaja do zasoljevanja prsti / manjšanje obsega jezera (Aralskega) zaradi namakanja / zaradi prekomerne porabe vode prihaja do širjenja puščav, dezertifikacija / upadanje ribolova na jezeru zaradi manjšanja obsega jezera / zaradi slabših življenjskih pogojev prebivalstva, ki živi ob jezeru, se ljudje odseljujejo.
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka.
15. Sotočje dveh velikih rek / v povirju Gangesa in Bramaputre pade veliko dežja / Ganges in Bramaputra imata veliki porečji / na tem območju so izdatne monsunske padavine / pokrajina je nižinska / pokrajino zaradi nizke obale pogosto poplavi morje / v pokrajini je velik vpliv vetrov iz morja / pokrajino prizadenejo poplave zaradi tajfunov / območje je gosto poseljeno / območje je kmetijsko izkoriščeno / taljenje snega in ledu v Himalaji.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

B2 – SVET

16. Od severa proti jugu: 4, 2, 3, 1.
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.
17. *Kamnine po nastanku*: magmatske / globočnine / metamorfne.
Kamnine po starosti: predkambrijske / paleozojske.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
18. *Bakrova ruda*: 1
Nafta: 2
Železova ruda: 3
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
19. Večje zaloge / manjša izrabljenost / več dnevnik kopov / rude bliže površju / lažje pridobivanje / cenejša delovna sila.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

20. *Pozitivni vpliv:* razvoj infrastrukture / delovna mesta za domačine / razvoj drugih gospodarskih panog / razvoj tehnologije izkoriščanja rud / boljša izobrazba.
Negativni vpliv: pretirano izkoriščanje / prevelika navezanost na izvoz enega artikla / velika odvisnost od nihanja cen na svetovnem trgu / bogatenje tujih lastnikov / odtekanje kapitala / premalo vlaganja v druge gospodarske dejavnosti / bogatenje domače elite.
 Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.

C1 – EVROPA

21. C in E
 Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.
22. 1 – Drava
 2 – Donava
 3 – Vardar
 Za tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva 1 točka.
23. *Klimogram:* 2
Pojasnitev: Ker je v Varni manjši vpliv Sredozemlja, je večja letna temperaturna amplituda. / Zaradi večjega vpliva celine je večja temperaturna amplituda. / Zaradi večjega vpliva celine so v Varni hladnejše zime. / Črno morje je hladnejše od Jadranskega, zato ima manjši vpliv na temperature.
 Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.
24. Kraški relief / kras / dinarski kras.
Primarna dejavnost: gozdarstvo / živinoreja / ekstenzivna živinoreja / pašna živinoreja / kmetijstvo / ekstenzivno kmetijstvo.
 Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.
25. Vojvodina
Opis: nižji naravni prirastek pri Madžarih / asimilacija Madžarov / priseljevanje Srbov.
 Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.

C2 – EVROPA

Za pet pravilnih odgovorov **2 točki**, za štiri 1 točka.

27.
  - Je del hercinskega sredogorja.
  - Prevladuje zastarela industrija.
  - Je zelo onesnaženo območje.
- To je pokrajina številka 2
- Za obe pravilno vpisani številki **2 točki**, za eno 1 točka.
- Je gričevnata pokrajina.
  - V njej je dobro razvito vinogradništvo.
- To je pokrajina številka 1

28. Ren

Vzroka: reka se izliva v prometno pomemben del Severnega morja / ob izlivu je pomembno пристanišče / s prekopom je reka povezana s Črnim morjem / reka povezuje gospodarsko razvita območja / teče skozi zelo industrializirane pokrajine / reka povezuje Švico z morjem.

Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka.

29. Poljedelstvo / intenzivno poljedelstvo

Negativna vpliva: poddržavili so večino kmetijskih zemljišč, zato se je prebivalstvo nehalo ukvarjati s kmetijstvom / hiter razvoj industrije je povzročil deagrarizacijo / socialistične države so dajale prednost industriji, zato je bilo kmetijstvo zapostavljeno / ker ni bilo zasebnega lastništva zemlje, so bili nižji hektarski donosi / v socialističnih državah kmetijstvo ni sledilo sodobni mehanizaciji, zato so bili hektarski donosi nižji / kljub denacionalizaciji ni bilo zanimanja za kmetovanje / slabo prilagajanje zahtevam trga.

Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka.

IZPITNA POLA 2 (Geografija Slovenije)**D1 – SLOVENIJA**

1. *Porečje A: Soča*
Porečje B: Sava
Porečje C: Drava
Porečje D: Mura
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri 1 točka.
2. DA, NE, DA, DA
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.
3. *Območje 1: v kamninski zgradbi prevladujejo vodonosne / prepustne kamnine (prod, pesek) / debele plasti vodonosnih kamnin / uravnan relief.*
Območje 2: v kamninski zgradbi prevladujejo vododržne / za vodo neprepustne kamnine (fliš, glina) / gričevnat, razgiban relief.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
4. *Razlog: Velika poraba kemičnih sredstev (škopiva / umetnih gnojil / pesticidov) v kmetijstvu. / Intenzivno kmetijstvo / kemizacija kmetijstva / slabša komunalna opremljenost.*
Pojasnitev: Zaradi dobrih naravnih razmer bo to območje še naprej usmerjeno predvsem v intenzivno poljedelstvo in živinorejo. / Zaradi slabše gospodarske razvitosti bo kmetijstvo še naprej pomembna gospodarska panoga. / Gladina podtalnice se znižuje, zato bo koncentracija škodljivih kemičnih snovi še naprej velika. / Zaradi pogostejših suš se bodo zaloge podtalnice zmanjšale.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
5. *Naravni razlogi: Morje je v Tržaškem zalivu plitvejšo / šibki morski tokovi / razmeroma šibko valovanje / večji dotok rek / zaprtost zaliva.*
Družbeni razlogi: Odpadne vode iz mest, industrijskih krajev in pristanišč v Tržaškem zalivu / gost pomorski promet / neurejena kanalizacija / izliv onesnaženih rek / gosta poselitev obale.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.

D2 – SLOVENIJA

6. DA, NE, DA
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
7. *Priloga 2 – leto: 1961*
Priloga 3 – leto: 2000. Faza demografskega prehoda: 4.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
8. *Smrtnost: se je povečala.*
Naravni prirastek: se je zmanjšal / je postal negativen.
Pričakovana življenjska doba: se je povečala / podaljšala / več je prebivalstva, starega nad 60 let.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
9. *Povečalo se je število prebivalstva v Sloveniji / priseljeni so prispevali k višji rodnosti, naravnemu prirastku / spremenila se je narodnostna sestava / priselilo se je neslovensko prebivalstvo z območja nekdanje Jugoslavije (Bošnjaki, Srbi, Hrvati ...) / spremenila se je verska sestava / več je pravoslavnih in muslimanov / več delovno aktivnega prebivalstva.*
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
10. *Območje A: je območje močne suburbanizacije / preseljevanje iz glavnega mesta v okolico / je območje novih zaposlitvenih možnosti v industrijsko-obrtnih conah / območje, ki je dobro prometno povezano z Ljubljano.*
Območje B: je prometno odmaknjeno / obmejno območje / območje z malo zaposlitvenimi možnostmi / je gospodarsko manj razvito območje.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

E1 – SLOVENIJA

11. NE, NE, DA
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
12. *Reka: Sava*
Bioklimatski višinski pas: dna dolin, kotlin in kraških globeli / dna dolin in kotlin / dno doline / dno kotline.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
13. *Tip prsti: Oglejena prst na glini in pesku / oglejena prst / glejsoli.*
Značilnosti: Velika vlažnost / malo hranilnih snovi / slabo rodovitna/zbita/kisla prst/ilovnata, glinasta struktura.
Vrednotenje: Ni primerna za poljedelstvo, kmetijstvo / za kmetijsko rabo jo je treba meliorirati / primernejša za rast gozda / mokrotnih travnikov.
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka, pri čemer velja, da obe značilnosti prsti veljata za en pravilen odgovor.
14. *Promet / turizem / storitvena obrt.*
Za dva pravilna odgovora 1 točka.
15. *Vzroki: Zemljiška razdrobljenost / razparceliranost / majhnost parcel in zato majhni donosi / dražje kmetovanje in zato višje, nekonkurenčne cene pridelkov / negospodarna, negospodarna uporaba mehanizacije / nizka stopnja izobrazbe kmetov / starejše kmečko prebivalstvo / večji vpliv tradicije in manjša dovednost za novosti pri starejšem prebivalstvu.*
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

E2 – SLOVENIJA

16. *Geološko obdobje: mezozoik / trias*
1 točka
- 17.
Priloga	Reliefna oblika	Proces
Priloga 6	U-dolina/ledeniška dolina / koritasta dolina	Erozija / ledeniška erozija
Priloga 7	Žlebiči	Kraška erozija / korozija / kemična erozija / raztapljanje apnenca
- Za štiri ali tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.*
18. *Kredarica: 14 (°C)*
Kraj: Rateče
Opis: anticiklonalno, sončno vreme / visok zračni tlak / brezvetrje / mirno, stabilno ozračje / jasne noči.
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.
19. *Vzroki: Slabe prometne povezave / prometna odmaknjenost / obmejna lega / pomanjkanje delovne sile in delovnih mest / demografsko ogroženo območje / potresno območje / pogoste naravne nesreče.*
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
20. *Regija: Karavanke.*
Pojasnitev: Za silikatne kamnine: relief je zaradi manj odpornih kamnin bolj položen, manj strm, prst je debelejša/ zaradi neprepustnih kamnin ni težav pri oskrbi z vodo in zato je bolj poseljeno. Za karbonatne kamnine: višji in strmejši svet v odpornih kamninah s plitvimi prstmi, pomanjkanjem vode in zato ni poseljeno.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.